

DEPRESYON, HEYBELİADA VE 'BÜYÜKLERE BİR MASAL'

Alkan SOYAK

Yaşamaya çalıştığım o tuhaf metropol,
Karmaşa, kargaşa ve gürültü,
Soluduğum isli-puslu hava,
Midemi bulandıran insan ilişkileri,
Maskeler ve gizledikleri çirkin yüzler,
'Pür' ve 'kirlenmemiş' olana sonsuz özlem,
Ve nihayet beklenen son: Yine, "yeni bir depresyon!"

Birçok kez sorgulamışımıdır kendimi, tüm bunlardan kaçmak, uzaklaşmak mümkün müdür diye? Kaçmak, her şeyi arkada bırakarak, hatta dönüp bakmadan arkana, uzaklara, kendini kaybedecek (belki de bulabilecek) kadar çok uzaklara, yeni insanlar, mekânlar ve zamanlar aramak üzere kaçmak, hep aklımın bir kenarında.

Böylesi bunalım ve çaresizlik içinde kıvrandığım günlerden birinde, sanırım ılık bir nisan sabahında Adalara gitme telaşı içinde bulmuştum kendimi. Adalar iskelesine gelip de, iskelenin hemen girişinde kurulan stanttaki kitapları gördüğümde ise yanıma herhangi bir kitap almaksızın, apar topar yola düştüğümün farkına geç de olsa varmışım.

Aslında O'nun dünyasına biraz geç de olsa ilk ciddi adımım, kısa yolculuğumda 'günün anlam ve önemine binaen' okumak üzere o stanttan satın almayı tercih ettiğim kitabıyla oldu. Tam da bir masala ihtiyacımın olduğu bir dönemde, hem de Ada yolculuğu yaparken, artık elimde okuyacağım bir kitap vardı: '*Heybeliada'da Tanrı ve Adam, Büyüklere Bir Masal*'

"Dünyada 'yaşam düzeni' olarak bunca yalan, hoyratlık, bencillik...bunca ikiyüzlülük ve çifte standart...aşâğılık ve de soytarılık...karanlıklar varken; tüm bunları kabul edecek herhangi bir tanrının varlığını düşünemiyorum" diyordu daha ilk sayfasında en keskin üslubuyla 'Kriton Dinçmen'.

Belli ki bu ilk cümle, "Büyüklere Bir Masal"ın, bireyin kendisinin ve onun üzerinden insanoğlunun var oluşunu sorgulayan nefis bir manifestoya dönüşeceğinin habercisiydi. Bu sorgulamanın ise 'kaçınılmaz son'da yapıyor olması, belirli bir yaşa gelmiş, kendini sürekli olarak sorgulamayı ve acıtmayı 'yaşam düsturu' edinmiş benim gibi birisi için çok daha anlamlı ve etkiliydi. İşte 'kaçınılmaz son'da yaşanan o hazin sorgulamadan özet bir kaç pasaj, beni derinden etkileyen:

...“Uzun bir sessizlikten sonra ‘Büyük Sedir Ağacı’ndan beklenen ilk soru geldi...

—Sana bahsettiğim ve Yaşam denen o olağanüstü macerayı nasıl geçirdin?

Adam rahatladı...Yüceliğinizi her tarafa dua ve nağmelerle yaydım..ve Sen’den sonra tek değerli varlığım olan ailem ile kendi toplumumu diğerlerinden...yani düşmanlarımızdan yaşamım pahasına korudum! Bana hak olarak verdiğiniz kadından başkasına değil elim, gözüm dahi değmedi..Ve de benimkilerin, toplumumun refahı ve huzuru için de savaştım...yaktım, yıktım, öldürdüm..hatta gerektiğinde kahramanca çarpışarak öldüm...O hak olan bir savaştı.

...

—Peki ...ya ötekiler...ya diğerleri..senin düşman olarak tanımladıkların? Onların da seni ‘öteki’, ‘diğeri’, ‘düşman’ olarak kabul ettiklerini, sana senin kendilerine bakmakta olduğun aynı gözle baktıklarını... Onların da kendi savaşlarını ‘hak’ olarak gördüklerini düşünemiyor musun?”

...

“—Sana bir şey daha soracağım; sana verilmiş olan yaşamın ta kendisi olan en önemli armağanı, erkeklik tohumunu ne yaptın? Onu haz ve yaratıcılık arzusuyla dolu hangi dişiye aktardın? Onu yaratılmış olmanın ve yaratıcılığın temel ögesi olan, sevgi-aşk-sevişme-yaratma dörtgenine harcadın mı? Yoksa o tanrısal hazzı üstünden geçen mermilerden korunmak ve de karşındaki Sen’i yok etmek için fırsat kolladığın o pis fare lağımlarında miskincesine kendinle okşanarak çamurlara mı boşalttın? Dişinin o çıldırtan kokusunu hiç yaşadın mı? Sevişme denilen o gerçek kutsal törenin ardından, sevilenin çıplak karnına başını dayayıp hiç uykuya daldın mı? Ve...biraz sonra uyandığında Tanrı ile tekleşme duygusunu hiç yaşadın mı?...”

“Adam susuyordu. Ağzında bir şeyler geveliyor, ama oradan söz çıkmıyordu.”

“Sen ve ben aynıdır sevdiklerimiz, aynıdır korkularımız, aynıdır beklentilerimiz. Öyle ise, neden sevmeyiz birbirimizi?” diye soruyor Dinçmen. Böylelikle, içinde yaşadığımız dünyada ve ülkede yapay kutuplaşmalar yaratarak, bunlardan beslenen iktidar odaklarının yarattığı tüm çatışma ve savaşlar bir tarafa, dünyadaki yegâne ‘kutsal savaşın’ insanın ‘insan olma’ yolunda kendisi ile vereceği savaş olduğuna vurguda bulunarak, geleceğin barışçıl toplumlarının ipuçlarını da bize sunuyor kitabında aslında.

Heybeliada’dan dönerken akşam kızılığında, belirgin bir çözülme olmuştu “kaçmak”la ilgili fikirlerimde: Ne kadar hızlı ve uzağa kaçmaya çalışırsan çalış, sonuçta ‘sensin’ taşıdığın oralara; alt edememişsen kendini ve kazanamamışsan o ‘tek kutsal savaş’, ‘sen’ aynı ‘sen’, zaman aynı zaman, mekân farklı olmuş ne gam!

Dinçmen’in “Benzersiz Mevlana” başlığı altında Türkçeleştirdiği ‘Panayotopulos’un eserinde ise sevgi adına bu ‘kutsal savaş’, sevginin ta kendisi olan Tanrı’nın, Mevlana’nın aklına ve ruhuna hitap etmesiyle bakın nasıl ifade ediliyordu:

"...Sevgi ile, ölümü sevecek kadar cesaretin en uç noktasına; nefret ettiğin her şeyi sevecek kadar aşağılanmanın en alt sonuna inebilirsen....yani, insan olma tayfının birbirine karşıt her iki ucuna-ikisi de aynı anlama gelir- erişebilirsen, zaten başka hiçbir şeye ihtiyacın olmaz. O zaman sen, doymaz açlığının ve de dinmez susuzluğunun içinde kaftanın ve de tacın ta kendisi; sonsuz çirkinliğin içinde benzersiz güzelliğin ta kendisi; kaybolmuş dünyaların içinde var oluşun ta kendisisin. Dünyaları yeniden doldurursun..."

Son olarak Dinçmen'in yazdıklarından feyiz alıp, insan olma yolunda mücadeleye niyetli olanlara, yazarın "Hüzünlü İntermezzo" ve "Benimle Son Defa Dans Eder misiniz?" başlıklı kitaplarını da önermek isterim.

Her bireyin kendi kutsal savaşını verip, kazandığı, sevginin ve sevgilinin yüceltildiği; savaşların olmadığı bir dünya dileğiyle...

Dalyan-Ağustos 2006